

AFTONBLADET

Måndag 6 juni 2005

Att nationaldagen i år är helgdag gör ingen större skillnad – speciellt festligt blir det ändå inte. Det är på midsommarafton vi firar vår historia och vårt land.

Foto: AP

Vi firar på vårt eget sätt

Det råder helg i Sverige. Helg, men knappast någon festyra.

Kungafamiljen har fullt program, men det har de å andra sidan alltid.

Rasister och antirasister har hotat med bråk. Låt oss hoppas att vi kan slippa det.

En smula yrvaket konstaterar vi andra att riksdagen i november förra året gjorde nationaldagen arbetsfri för de flesta. Det hände så där lite i förbifarten.

”Ett sätt att visa att nationaldagen är värd ett större utrymme än den har idag”, som regeringen skrev i sin lilla proposition.

Samtidigt bestämde riksdagen att vi skulle gå till jobbet annandag pingst.

Almanackorna trycker fortfarande den 6 juni i svart. Annandag pingst för tre veckor sedan är däremot röd i årets kalendrar. Förlagen har inte hunnit med i svängarna.

Arbetsmarknadens parter har protesterat mot nyordningen. Avtalen är skrivna med den gamla almanackan som utgångspunkt och de senaste månaderna har varit röriga på många arbetsplatser.

Den nya nationaldagen skapar dessutom mer långsiktiga problem på arbetsmarknaden. För de anställda betyder det att helgdagen två gånger av sju infaller på en dag som ändå skulle varit ledig. För arbetsgivarna nya besvärliga klämdagar.

Företrädare för kyrkorna är missnöjda. Inte med dagens helg, men väl med att annandag pingst förvandlats till en vanlig arbetsdag.

Ändå var riksdagsmajoriteten rörande överens när frågan debatterades i november. Bara vänsterpartiets Mats Einarsson och miljöpartiets Gustav Fridolin protesterade lite försiktigt.

Alltså förväntas vi fira, lite som norrmän med flaggor och glass eller kanske som fransmännen med fyrverkerier och champagne.

Frågan är vad vi firar.

Upphöjningen av Gustav Vasa till kung år 1523 är ett av regeringens förslag. Datumet skulle i så fall beskriva frigörelsen från Danmark och Sveriges tillblivelse som nation, men också valet av en kung som krossat fler svenska folkuppror än någon annan.

Det är inte riktigt stormningen av Bastiljen vi talar om.

I morgon, den 7 juni, firar norrmännen igen. Det är bara tre veckor sedan 17 maj, men precis hundra år sedan Stortinget förklarade unionen upplöst. Den gången fanns det svenska politiker som talade för krig, och båda sidor rustade.

Ändå kunde länderna gå skilda vägar utan ett skott, till stor del därför att de växande liberala och socialistiska rörelserna i Sverige vägrade ryckas med i den nationella indignationen. Det var folket som höll de härskande tillbaka.

Ett ovanligt inslag av politiskt förnuft i en kritisk situation.

Det vore värt att fira också här, men Gustav Vasa?

Kanske kan vi i stället minnas den dag 1809 års regeringsform utfärdades. Det föreslår regeringen som ett slags alternativt motiv till att plocka fram de nationalistiska känslorna. Dessutom antogs också den nuvarande regeringsformen den 6 juni 1973.

Det är inte illa, men kanske inte någon motsvarighet till Norges Eidsvollsdeklaration eller den amerikanska självständighetsförklaringen.

Dessutom riktar sig det konstitutionella intresset denna den första helgförklarade nationaldagen mer mot det förslag till EU-konstitution som i veckan förkastades av de franska och holländska väljarna. Då blir det svårt att få människor att vifta med flaggor för en konstitution vars främsta förtjänst ändå var att den kunde anpassas till de mest skiftande styrelseskick.

Nationalism och nationella symboler handlar om politik. Den nationella berättelsen ska skapa engagemang och påverka vår bild av oss själva.

Den svenska nationaldagen är ett sätt att lyfta fram det svenska språket, den svenska historien, det svenska kulturarvet och det svenska samhällssystemet, skriver regeringen. I internationaliseringens tid anses det extra viktigt, kanske till och med som ett sätt att skapa integration.

Nationen ska vara något bestående i en värld av förändring, och det är precis det som är problemet. Det "svenska" är inget oföränderligt eller evigt. Det formuleras knappast av banden till blodet eller jorden.

Tvärtom måste svenskheten i dag formuleras som ett bejakande av ett samhälle där drygt 11 000 000 människor fötts i ett annat land. Det gör arvet rikare än Skansen eller Carl Larssons Sundborn, en annan föränderlig tids försök att formulera det svenska.

Vi har fått en politiskt motiverad nationaldag och en politiskt motiverad helgdag. Någon nationaldagsfest kommer vi dock inte att få. Om det varit den politiska viljan skulle riksdagen istället ha valt att göra vad alla kloka makthavare gjort genom århundradena. Tagit den fest som redan firas och fyllt den med ytterligare innehåll.

Midsommarafton är den verkliga svenska nationaldagen. På det rår ingen riksdagsmajoritet i världen.

En dag då vi folkligt och festligt knyter an till historien. En dag då arvet från det fattiga, men också obetvingliga Bondesverige kommer till heders med sill, nubbe och dillkokt potatis. En dag när naturen och fruktsamheten firas och där dyrkan av ljuset står i centrum.

Sanningen är att de flesta svenskar kommer att fira den nya nationaldagen just så som de skulle ha firat vilken annan ledig vardag som helst. Genom att arbeta i trädgården, rusta båten eller bara genom att njuta av årets ljuvligaste tid. Några kommer att gå och fiska, andra att rulla ut husvagnen. Kanske vädret till och med medger en eller annan picknick.

Det blir inte många flaggor, inga parader och ingen nationalistisk yra.

Kanske är det i själva verket ett svenskt slags nationalism. I så fall är det något vi kan kosta på oss att vara stolta över.

Ingvar Persson

Publicerad: 2005-06-06

<http://www.aftonbladet.se/vss/ledare/story/0,2789,655902,00.html>

► **Tipsaoss**

© Aftonbladet Nya medier